

Kongregace pro nauku víry
VADEMECUM
O NĚKTERÝCH BODECH POSTUPU
V PŘÍPADECH SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ NEZLETILÝCH
SPÁCHANÉHO DUCHOVNÍMI

UPOZORNĚNÍ:

- a. kromě trestných činů, obsažených v čl. 6 *Norem*, vydaných ve formě *motu proprio* „*Sacramentorum sanctitatis tutela*“, je potřeba zachovat následující pokyny – s případnými úpravami – ve všech případech trestných činů vyhrazených Kongregací pro nauku víry;
- b. v dalších částech dokumentu budou používány následující zkratky: CIC: Kodex kanonického práva (*Codex Iuri Canonici*); CCEO: Kodex kánonů východních církví (*Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*); SST: motu proprio „*Sacramentorum sanctitatis tutela*“ – normy aktualizované v roce 2010; VELM: motu proprio „*Vos estis lux mundi*“ – 2019; KNV: Kongregace pro nauku víry (*Congregatio pro Doctrina Fidei*).

* * *

Úvod

Kongregace pro nauku víry připravila toto *Vademecum* jako odpověď na četné dotazy ohledně způsobu, jak postupovat v trestních kauzách, náležejících do její kompetence. Je určeno v první řadě ordinářům a pracovníkům v oblasti práva, kteří mají za úkol přenést do konkrétní podoby kanonické předpisy týkající se případů sexuálního zneužívání mladistvých duchovními.

Jedná se o určitý „návod k použití“, který si klade za cíl doprovázet každého, kdo musí zkoumat pravdu v oblasti výše uvedených trestných činů, a to od okamžiku oznámení o podezření ze spáchání trestného činu (*notitia criminis*) až do definitivního ukončení případu.

Nejedná se o normativní text ani o novelizaci stávající legislativy, nýbrž o objasnění postupu. Doporučuje se však jeho dodržování, a to s vědomím, že jednotná praxe přispívá ke zřetelnějšímu uplatňování spravedlnosti.

Základním pramenem jsou oba platné kodexy (CIC a CCEO); *Normy pro projednávání závažnějších trestných činů vyhrazených Kongregací pro nauku víry* v aktualizované verzi z roku 2010, publikované ve formě *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, s přihlédnutím k úpravám uvedených v reskriptech z audiencí z 3. a 6. prosince 2019; dále *motu proprio Vos estis lux mundi*; a neméně důležitá je i praxe Kongregace pro nauku víry, která se v posledních letech stále více zpřesňovala a upevňovala.

Protože se jedná o pružný pracovní nástroj, předpokládá se možnost jeho pravidelné aktualizace, a to kdykoli by se upravovala příslušná opatření anebo kdyby činnost Kongregace pro nauku víry vyžadovala upřesnění a pozměnění.

Vademecum záměrně nepočítá s instrukcemi týkajícími se průběhu trestního soudního řízení první instance, jelikož se má za to, že postup, uvedený v platných kodexech, je dostatečně jasný a podrobný.

Je přáním, aby tento nástroj posloužil diecézím, institutům zasvěceného života a společností apoštolského života, biskupským konferencím a různým církevním provinciím lépe porozumět a realizovat požadavky spravedlnosti v oblasti tzv. *delicta graviora*, která představují pro celou církev hlubokou a bolestnou ránu, jež si žádá uzdravení.

I. Co představuje trestný čin?

1. Trestný čin, o kterém je řeč, představuje jakýkoli vnější hřích proti šestému přikázání Desatera, spáchaný duchovním na nezletilé osobě (srov. kán. 1395 § 2 CIC; čl. 6 § 1, 1 SST).
2. Rozsah trestných činů je velmi široký a může zahrnovat například sexuální styk (se souhlasem nebo bez), fyzický kontakt se sexuálním podtextem, exhibicionismus, masturbaci, výrobu pornografických materiálů, navádění k prostituci, rozhovory a/nebo návrhy sexuálního charakteru, a to i prostřednictvím sdělovacích prostředků.
3. Definice chápání „nezletilého“ ve vztahu k popisovaným případům se měnila v průběhu času: do 30. dubna 2001 byla za nezletilou považována osoba, která nedovršila 16. rok života (třebaže v některých ojedinělých legislativách – kupříkladu v USA [od r. 1994] a v Irsku [od r. 1996] – byla tato hranice zvýšena na 18 let). Od 30. dubna 2001, kdy bylo promulgováno *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, byla věková hranice univerzálně zvýšena na 18 let, a tak to platí dodnes. Na tyto změny je potřeba pamatovat, když se posuzuje zletilost osoby ve vztahu k zákonu, který byl v platnosti v době spáchání skutku.
4. Hovoří-li se o „nezletilém“, nesouvisí to s rozlišováním mezi „pedofilii“ a „efebofilii“, neboli náklonnosti k adolescentům v postpubertálním období, jak se to někdy dovozuje z psychologických věd. Jejich sexuální vyžralost nemá vliv na kanonickou definici trestného činu.
5. Aktualizovaná verze *motu proprio* SST, promulgovaná 21. května 2010, stanovuje, že na roveň nezletilému jsou postaveny osoby nemající plné užívání rozumu (srov. čl. 6 § 1, 1 SST). Pokud jde o výraz „zranitelný dospělý“, na jiném místě definovaný jako «každá osoba ve stavu nemoci, fyzického či psychického oslabení nebo zbavení osobní svobody, který fakticky, byť jen příležitostně, omezuje její schopnost chápat nebo projevit vůli nebo jakkoli se bránit útoku» (srov. čl. 1 § 2, b VELM), je třeba připomenout, že takovéto označení zahrnuje širší okruh kategorií, než jsou v kompetenci KNV, která se vedle nezletilých mladších 18 let omezuje na „ty, kdo nemají plné užívání rozumu“. Ostatní kategorie mimo těchto posuzují příslušná dikastéria (srov. čl. 7 § 1 VELM).
6. Mimoto SST uvádí (srov. čl. 6 § 1, 2 SST) tři nové trestné činy, týkající se specifické kategorie nezletilých, a sice získávání, přechovávání (být' dočasné) a šíření pornografického materiálu nezletilých mladších 14 let (od 1. ledna 2020: 18 let), spáchaného duchovním za účelem sexuálního uspokojení jakýmkoli způsobem a jakýmkoli prostředkem. Od 1. června do 31. prosince 2019 pořizování, přechovávání a šíření pornografického materiálu nezletilých od 14 do 18 let, spáchané duchovními nebo členy institutů zasvěceného života či společností apoštolského života, jsou trestnými činy, spadajícími do kompetence jiných dikasterií (srov. čl. 1 a 7 VELM). Od 1. ledna 2020 spadají do kompetence Kongregace pro nauku víry.
7. Nutno zdůraznit, že tyto tři trestné činy jsou kanonicky stíhány teprve od data vstoupení v platnost SST, tedy od 21. května 2010. Naopak vytváření pornografických materiálů

s účastí nezletilých osob naplňuje znaky trestného činu, o němž se hovoří již v člancích 1 až 4 tohoto *Vademeca*, a je proto stíháno i před tímto datem.

8. Podle zákona zavazujícího řeholníky příslušné k latinské církvi (srov. kán. 695 a násl. CIC), trestný čin podle čl. 1 může mít za následek až propuštění z řeholní společnosti. Na tomto místě je zapotřebí mít na paměti, že: a/ takové propuštění není trestem, ale administrativním úkonem vyššího představeného; b/ při vydání rozhodnutí musí být pečlivě dodržen příslušný postup, uvedený v kánonech 695 § 2, 699 a 799 CIC; c/ o potvrzení rozhodnutí o propuštění dle kán. 700 CIC se žádá KNV; d/ propuštění ze společnosti má za následek ztrátu příslušnosti ke společnosti a zaniknutí slibů a povinností vzniklých ze slibů (srov. kán. 701 CIC), spolu se zákazem výkonu moci ze svěcení, dokud nejsou splněny podmínky, o nichž se hovoří v kán. 701 CIC. Stejně zásady, s náležitými úpravami, se použijí i vůči členům trvale začleněným do společností apoštolského života (srov. kán. 746 CIC).

II. Co dělat po obdržení oznámení o možném spáchání trestného činu (*notitia de delicto*)

a/ *Co se rozumí pod pojmem „oznámení trestného činu“?*

9. Oznámení trestného činu (srov. kán. 1717 § 1 CIC; kán. 1468 § 1 CCEO; č. 16 SST; čl. 3 VELM), nazývané někdy *notitia criminis*, je jakékoli oznámení o možném trestném činu, které se jakýmkoli způsobem dostane k ordináři nebo k hierarchovi. Není nutno, aby se jednalo o formální trestní oznámení.
10. Toto oznámení (*notitia*) může tedy pocházet z různých zdrojů: může být formálně předloženo ordináři nebo hierarchovi, ústně či písemně, domnělou obětí, jejími zákonnými zástupci, dalšími lidmi, kteří tvrdí, že jsou o skutečnostech informováni; může se dostat k ordináři nebo k hierarchovi při výkonu jeho povinnosti dohledu; může být předloženo ordináři nebo hierarchovi občanskými autoritami v souladu s místně platným právem; může být publikováno sdělovacími prostředky (včetně sociálních sítí); může se k němu dostat ústním podáním i jakýmkoli dalším adekvátním způsobem.
11. Někdy může oznámení trestného činu pocházet z anonymního zdroje, tedy od lidí neznámých či neidentifikovatelných. Anonymita oznamovatele nemá automaticky znamenat, že by takové oznámení bylo nepodložené; nicméně, z důvodů snadno pochopitelných, je zapotřebí zachovat velkou opatrnost při posuzování takovýchto oznámení a nelze je v žádném případě podporovat.
12. Podobně se nedoporučuje předem zamítat oznámení o možném spáchání trestného činu pocházející ze zdrojů, jejichž věrohodnost se na první pohled může jevit jako pochybná.
13. Ne vždy oznámení trestného činu poskytuje podrobný popis okolností (jména, místa, čas...). I když je nejasné a neurčité, je potřeba je patřičně vyhodnotit a podle možností náležitě prozkoumat.
14. Je zapotřebí připomenout, že oznámení o možném spáchání trestného činu přijaté během svátosti smíření podléhá nejpřísnějšímu zpovědnímu tajemství (srov. kán. 983 § 1 CIC; kán. 733 § 1 CCEO; čl. 4 § 1, 5 SST). Proto se zpovědník, který byl při vysluhování svátosti informován o spáchání trestného činu, má snažit přesvědčit penitenta, aby tuto informaci dal na vědomí jiným způsobem, a tak umožnil zodpovědným osobám konat.

15. Povinnost dohledu ze strany ordináře nebo hierarchie nepředpokládá, že by prováděl stálou kontrolu vůči sobě podřízeným duchovním, ovšem také mu nedovoluje zbavit se toho, aby byl průběžně informován o jejich chování v této oblasti, zvláště pokud se dozvěděl o podezření, pohoršujícím jednání nebo chování, které vážně narušuje řád.

b/ Jaké úkony je zapotřebí vykonat po obdržení oznámení o spáchání trestného činu?

16. Článek 16 SST (srov. taktéž kán. 1717 CIC a kán. 1468 CCEO) stanovuje, aby po obdržení oznámení o spáchání trestného činu (*notitia de delicto*) bylo zahájeno předběžné šetření, pokud je takovéto oznámení alespoň pravděpodobné (*saltem verisimilis*). Jestliže však pravděpodobné není, je možné dále nepokračovat, ale je třeba uchovat dokumentaci s poznámkou vysvětlující důvody takového rozhodnutí.
17. I když chybí výslovná normativní povinnost, nechť církevní autorita podá trestní oznámení kompetentním státním orgánům pokaždé, kdy usoudí, že je to nezbytné s ohledem na ochranu poškozené osoby nebo dalších nezletilých před nebezpečím dalších trestných činů.
18. S přihlédnutím k choulostivosti věci (což je dáno např. tím, že ke hříchům proti šestému přikázání Desatera málokdy dochází v přítomnosti svědků), lze úsudek o nepravděpodobnosti (což může vést k nezahájení předběžného šetření) učinit jedině v případě zjevné nemožnosti postupovat podle norem kanonického práva: například pokud se ukáže, že v době vykonání činu osoba, které se obvinění týká, nebyla ještě duchovním; když je zřejmé, že domnělá oběť nebyla nezletilá (k tomu viz čl. 3); když je prokázáno, že označená osoba nemohla být na místě činu v čase, kdy k činu mělo dojít.
19. Ovšem i v takovýchto případech se doporučuje, aby ordinář nebo hierarcha informoval KNV o oznámení o spáchání trestného činu a o rozhodnutí nezahájit předběžné šetření kvůli jeho zjevné nepravděpodobnosti.
20. Je zapotřebí pamatovat, že v takovém případě, i když nedošlo k trestnému činu s nezletilými, ale k nepatřičnému a nerozváznému jednání, je-li to nezbytné pro ochranu společného dobra a vyhnutí se pohoršení, má ordinář nebo hierarcha právo využít jiných rozhodnutí administrativního charakteru vůči osobě, které se oznámení týká (například omezení služby), nebo jí udělit trestní opatření podle kán. 1339 CIC k předcházení trestným činům (srov. kán. 1312 § 3 CIC), anebo ji veřejně napomenout podle kán. 1427 CCEO. Pokud navíc došlo ke spáchání trestných činů, které nepatří mezi zvláště závažné (*non graviora*), je ordinář nebo hierarcha povinen zahájit právní úkony přiměřené daným okolnostem.
21. Podle kán. 1717 CIC a kán. 1468 CCEO přísluší vést předběžné šetření ordináři nebo hierarchovi, který obdržel oznámení o spáchání trestného činu, anebo vhodné osobě, kterou pověří. Případné nedodržení této povinnosti může představovat trestný čin, stíhatelný podle CIC, podle CCEO a podle *motu proprio Come una madre amorevole*, a také podle čl. 1 § 1, b VELM.
22. Ordinář nebo hierarcha, jemuž přísluší tato povinnost, může být ordinářem nebo hierarchou dotčeného duchovního, anebo ordinářem či hierarchou místa, kde došlo ke spáchání domnělého trestného činu. V tomto případě je nasnadě, aby příslušní ordináři mezi sebou komunikovali a spolupracovali, a vyhnuli se tak kompetenčním sporům nebo opakování stejných úkonů, zvláště je-li duchovní řeholníkem.

23. Jestliže se ordinář nebo hierarcha setká při zahájení nebo při provádění předběžného šetření s problémy, ať se neprodleně obrátí na KNV s prosbou o radu nebo o rozhodnutí případných pochybností.
24. Může se stát, že oznámení o spáchání trestného činu dojde přímo na KNV, bez zprostředkování ordinářem nebo hierarchou. V takovém případě jej KNV může požádat o provedení šetření, anebo je – dle čl. 17 SST – provede sama.
25. KNV může také na základě vlastního uvážení, na výslovnou žádost nebo je-li to nezbytně nutné pověřit jiného ordináře nebo hierarchu provedením předběžného šetření.
26. Kanonické předběžné šetření má být provedeno nezávisle na tom, zda současně probíhá také šetření ze strany státních orgánů. Jestliže však státní zákony ukládají zákaz jiného souběžného šetření, nechť se církevní autorita zdrží vlastního předběžného šetření a informuje KNV o tom, co bylo oznámeno, a dodá případné potřebné materiály. Pokud se jeví jako užitečné počkat až do skončení vyšetřování státních orgánů, aby se mohlo využít jeho výsledků nebo z jiných důvodů, doporučuje se, aby se v této věci ordinář nebo hierarcha poradil s KNV.
27. Vyšetřování má být prováděno při zachování předpisů práva dané země (srov. čl. 19 VELM).
28. Je známo, že i ve vztahu k popisovaným trestným činům existují promlčecí lhůty, které podléhaly značným změnám v čase. Lhůty závazné v současné době jsou definovány v článku 7 SST¹. Jelikož však tentýž článek 7 § 1 SST opravňuje KNV prodloužit v jednotlivých případech promlčecí lhůtu, musí ordinář nebo hierarcha, který zjistí, že případ již byl promlčen, přesto reagovat na obdržené oznámení o spáchání trestného činu, provést předběžné šetření a poté o jeho výsledcích uvědomit KNV, která jediná může v dané věci posoudit dodržení nebo prodloužení lhůty promlčení. Při předávání spisu může ordinář nebo hierarcha vhodným způsobem vyjádřit své mínění k případnému prodloužení promlčení s ohledem na existující okolnosti (např. zdravotní stav nebo věk duchovního, jeho možnost využít práva na obhajobu, škodu způsobenou domnělým trestným činem, způsobené pohoršení).
29. V těchto obezřetnost vyžadujících předběžných úkonech může ordinář nebo hierarcha požádat o radu KNV (což ostatně může kdykoli v průběhu celé záležitosti), a taktéž se svobodně poradit s odborníky na trestní právo. V tomto případě je ovšem potřeba vyvarovat se jakéhokoli nevhodného či nedovoleného šíření informací na veřejnosti, které by mohlo ohrozit případné další předběžné šetření nebo vyvolat dojem, že skutek nebo vina duchovního byla s určitostí potvrzena.
30. Nutno podotknout, že již v této fázi je závazné dodržovat úřední tajemství. Je třeba připomenout, že oznamovateli, dotčené osobě ani svědkům nemůže být uložen žádný závazek mlčenlivosti ohledně skutečností týkajících se skutku.
31. Podle čl. 2 § 3 VELM ordinář, který obdrží oznámení o spáchání trestného činu, neprodleně vyzoomí ordináře nebo hierarchu místa, kde došlo ke skutku, a také ordináře nebo hierarchu příslušné osoby, které se oznámení týká. V případě řeholníka to znamená jeho vyššího představeného, je-li jeho ordinářem, a v případě diecézního

¹ Čl. 7 SST - § 1. Při zachování práva, aby Kongregace pro nauku víry v jednotlivém případě derogovala toto ustanovení, se obžaloba u trestných činů vyhrazených Kongregací pro nauku víry promlčuje po uplynutí 20 let. § 2. Promlčecí doba běží podle předpisu kán. 1362 § 2 Kodexu kanonického práva a kán. 1152 § 3 Kodexu kánonů východních církví. V případě trestného činu, o němž v čl. 6 § 1 odst. 1, začíná promlčecí doba běžet ode dne, kdy nezletilá osoba dovršila věk 18 let.

duchovního ordináře diecéze nebo biskupa eparchie, do níž je inkardinován. Pokud ordinář nebo hierarcha místa a ordinář nebo hierarcha příslušné osoby nejsou jedna a tatáž osoba, doporučuje se, aby spolu navázali kontakt a domluvili se, kdo z nich bude provádět šetření. Jestliže se oznámení týká člena institutu zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, vyšší představený informuje také nejvyššího představeného a v případě institutů a společností diecézního práva rovněž příslušného biskupa.

III. Jak probíhá předběžné šetření?

32. Předběžné šetření probíhá v souladu s kritérií a způsoby uvedenými v kán. 1717 CIC nebo 1468 CCEO, které se připomínají níže.

a/ Co je to „předběžné šetření“?

33. Je třeba mít vždy na paměti, že předběžné šetření není proces a jeho cílem není dospět k morální jistotě ohledně průběhu skutku, jenž je předmětem oznámení. Předběžné šetření slouží: a/ ke shromáždění poznatků vhodných pro zevrubné prošetření oznámení o spáchání trestného činu; b/ k ověření věrohodnosti oznámení, tedy k formulaci toho, čemu se říká *fumus delicti*, neboli dostačující právní a faktický základ věrohodnosti obvinění.

34. Za tímto účelem, jak navrhuje kánony citované v čl. 32, slouží předběžné šetření k zjištění podrobnějších informací týkajících se skutečností, okolností a přičitatelnosti možného spáchání trestného činu. V této fázi ještě není nutno zevrubně shromážďovat důkazy (svědectví, znalecké posudky), neboť tato povinnost bude součástí případného dalšího trestního řízení. Je důležité, nakolik je to možné, rekonstruovat fakta, na nichž spočívá obvinění, počet a dobu trvání trestných činů, jejich okolnosti, osobní údaje domnělých obětí, a připojit první odhad případné fyzické, psychické a morální újmy. Je třeba zmínit eventuální vztahy s vnitřním svátostným oborem (při tom je potřeba dodržet, co vyžaduje čl. 24 SST²). Přidají se další možné trestné činy, připisované podezřelému (srov. čl. 8 § 2 SST³), a uvedou se problematické aspekty vyplývající z jeho životopisného profilu. Může být vhodné shromáždit svědectví a dokumenty jakéhokoli druhu a původu (včetně výsledků šetření nebo procesu vedeného státními orgány), které by se jevily jako vskutku užitečné pro doložení a podporu věrohodnosti obvinění. Zároveň je možné zmínit případné nejasné, polehčující nebo přitěžující okolnosti, uvedené v zákoně. Také může být užitečné shromáždit již nyní svědecké výpovědi ohledně věrohodnosti oznamovatelů a domnělých obětí. V příloze k tomuto *Vademecu* je připojeno přehledné schéma potřebných údajů, které instruktor zohlední a vyplní (viz čl. 69).

35. Jestliže se v průběhu předběžného šetření objeví další oznámení o spáchání trestného činu, prověří se v rámci téhož šetření.

² Čl. 24 SST - § 1. U trestných činů, o nichž v čl. 4 č. 1, Nejvyšší soud nesmí sdělit jméno oznamovatele ani obviněnému, ani jeho právnímu zástupci, ledaže by s tím oznamovatel výslovně souhlasil. § 2. Týž soud musí brát zvlášť v úvahu věrohodnost oznamovatele. § 3. Je třeba dbát na to, aby nedošlo k žádnému porušení svátostného tajemství.

³ Čl. 8 SST - § 2. Tento Nejvyšší soud projednává také jiné trestné činy, z nichž je viník obviněn ochráncem spravedlnosti, z důvodu propojení osobou a spolupachatelstvím.

36. Jak již bylo zmíněno, získání výsledků šetření vedeného státními orgány (případně celého procesu před státním soudem) by mohlo kanonické předběžné šetření učinit nadbytečným. Necht' ale ti, kdo budou vést předběžné šetření, s náležitou pozorností posoudí šetření vedené státními orgány, neboť jimi použitá kritéria (např. pokud jde o promlčení, o druh trestného činu, o věk oběti...) se mohou značně lišit od předpisů kanonického práva. I v tomto případě lze v pochybnostech doporučit využití konzultace s KNV.
37. Předběžné šetření by mohlo být nadbytečné i v případě veřejně známého a nezpochybnitelného trestného činu (např. při obdržení procesního spisu státního soudu nebo doznání duchovního).

b/ Jaké právní kroky nutno učinit pro zahájení předběžného šetření?

38. Jestliže ordinář nebo hierarcha považuje za vhodné pověřit provedením předběžného šetření jinou zodpovědnou osobu (viz čl. 21), necht' ji vybere na základě kritérií uvedených v kán. 1428 §§ 1-2 CIC nebo 1093 CCEO⁴.
39. Při jmenování takové osoby, s ohledem na spolupráci, jakou mohou nabídnout laici podle kán. 228 CIC a 408 CCEO (srov. č. 13 VELM), necht' ordinář nebo hierarcha pamatuje na to, že pokud bude podle kán. 1717 § 3 CIC a 1468 § 3 CCEO následovat soudní trestní řízení, tatáž osoba v něm nemůže být soudcem. Na základě praxe se doporučuje, aby v případě mimosoudního řízení bylo stejné kritérium použito i při jmenování delegáta a přísedících.
40. Biskup nebo hierarcha necht' při zahájení předběžného šetření vydá v souladu s kán. 1719 CIC a 1470 CCEO dekret, ve kterém jmenuje instruktora a stanoví jeho pravomoci v souladu s kán. 1717 § 3 CIC nebo 1468 § 3 CCEO.
41. Ačkoli to zákon přímo nepředpokládá, doporučuje se jmenovat notářem kněze (srov. kán. 483 § 2 CIC a kán. 253 § 2 CCEO, kde jsou uvedena další kritéria pro výběr) jako pomocníka vyšetřovateli, aby zajistil veřejnou věrohodnost jím vyhotovených akt.
42. Je třeba ovšem poznamenat, že přítomnost notáře není nutná pro platnost akt, jelikož se nejedná o procesní akta.
43. Ve fázi předběžného šetření se nepočítá se jmenováním obhájce spravedlnosti.

c/ Jaké doplňující kroky se mohou nebo mají učinit během předběžného šetření?

44. Kánony 1717 § 2 CIC a 1468 § 2 CCEO a články 4 § 2 a 5 § 2 VELM se odvolávají na ochranu dobré pověsti zainteresovaných osob (podezřelého, domnělé oběti, svědků), aby oznámení nevyvolávalo předsudky, odvetu, diskriminaci. Osoba provádějící předběžné šetření musí proto této otázce věnovat zvláštní pozornost a učinit všechna nezbytná opatření, protože dobrá pověst je právo věřících, zakotvené v kánonech 220

⁴ Kán. 1428 CIC - § 1. Soudce nebo předseda senátu může jmenovat vyšetřujícího k vyšetření záležitosti; vybere ho buď ze soudců soudu, nebo z osob schválených k tomuto úkolu biskupem. § 2. Biskup může schválit do úřadu vyšetřujícího duchovní nebo laiky, kteří vynikají dobrými mravy, moudrostí a odbornými znalostmi. Kán. 1093 CCEO - § 1. Soudce nebo předseda senátu může jmenovat vyšetřujícího k vyšetření záležitosti. Vybere jej buď ze sboru soudců, nebo z věřících v Krista, schválených k tomuto úkolu eparchiálním biskupem. § 2. Eparchiální biskup může do úřadu vyšetřujícího schválit věřící v Krista, kteří vynikají dobrými mravy, moudrostí a odbornými znalostmi.

CIC a 23 CCEO. Je třeba ovšem poznamenat, že tyto kánony chrání před nedovoleným porušením takového práva: kdykoli by tedy bylo v ohrožení obecné dobro, rozšíření zprávy o existujícím obvinění nemusí nutně znamenat porušení dobré pověsti. Zainteresované osoby ať jsou také informovány, že pokud by ze strany státních orgánů došlo k soudnímu zabavení aktů anebo k příkazu je odevzdat, církev už nebude moci zaručit důvěrnost výpovědí a dokumentů, získaných kanonickým šetřením.

45. V každém případě, zvláště je-li nutno informovat veřejnost o probíhajícím šetření, doporučuje se jednat obezřetně, užívat například věcné a stručné formulace, bez senzačních prohlášení, předem se zcela vyvarovat jakéhokoli závěru ohledně viny či nevinu podezřelé osoby (ta může být určena výlučně v případném trestním řízení, zaměřeném na prozkoumání důvodnosti obvinění), a řídit se případným přáním domnělých obětí ohledně respektování soukromí.
46. Protože, jak již bylo řečeno, nelze v této fázi zatím potvrdit vinu osoby, proti níž směřuje oznámení, je třeba se pečlivě vyhýbat – ve veřejných i v soukromých sděleních – jakýmkoli prohlášením jménem církve, institutu nebo společnosti, či na osobní úrovni, protože takto by docházelo k předjímání hodnocení faktů.
47. Dále je třeba mít na paměti, že oznámení, řízení a rozhodnutí, týkající se trestných činů podle čl. 6 SST, podléhají úřednímu tajemství. To neznamená, že by oznamovatel – zvláště hodlá-li se obrátit i na státní orgány – nemohl zveřejnit vlastní postupy. Kromě toho, jelikož ne všechny formy oznámení o podezření ze spáchání trestního činu představují trestní oznámení, je možné eventuálně posoudit, kdy je potřeba se cítit vázán mlčenlivostí s ohledem na respektování dobré pověsti podle čl. 44.
48. V této souvislosti je třeba upozornit na případnou povinnost ordináře či hierarchie informovat státní orgány o přijatém oznámení o spáchání trestního činu a o zahájení předběžného šetření. Zároveň platí dvě zásady: a/ je nutné dodržovat státní zákony (srov. č. 19 VELM); b/ má se respektovat vůle domnělé oběti, pokud není v rozporu s platnou legislativou, a – jak bude řečeno později (čl. 56) – povzbuzovat ji k uplatnění jejích povinností a práv před státní autoritou. Přitom se má uchovat veškerá dokumentace, týkající se takového doporučení, a je potřeba vyvarovat se jakéhokoli odrazování domnělé oběti. V této souvislosti ať se vždycky a všude dodržují případné úmluvy (konkordáty, smlouvy, dohody), uzavřené Apoštolským stolcem s danou zemí.
49. Jestliže právo dané země zavazuje ordináře nebo hierarchu informovat o podezření ze spáchání trestného činu, je třeba to učinit, i když se dá čekat, že podle státních zákonů nebude zahájen žádný proces (například po uplynutí promlčecí lhůty nebo kvůli změně kvalifikace trestného činu).
50. Jestliže státní soudní orgány vydají v souladu s právem příkaz požadující vydání dokumentů, souvisejících s kauzou, anebo nařídí jejich soudní zabavení, ať ordinář nebo hierarcha spolupracuje se státními orgány. Pokud by vyvstaly pochybnosti ohledně oprávněnosti takovéto žádosti anebo zabavení, ordinář nebo hierarcha se může poradit s právníky o tom, jaké opravné prostředky umožňuje podat místní právní řád. V takovém případě je vhodné bezodkladně informovat papežského vyslance.
51. V případě nutnosti výslechu nezletilé osoby nebo osoby jí postavené na roveň je třeba zachovat státní předpisy dané země a metody výslechu odpovídající věku a stavu těchto osob. Je možné, aby nezletilého doprovázela důvěryhodná dospělá osoba. Zároveň je nutno zamezit přímému kontaktu s podezřelým.

52. Ve fázi předběžného šetření přísluší ordináři nebo hierarchovi zvláště citlivý úkol rozhodnout, zda a kdy informovat podezřelého.
53. V tomto ohledu neexistuje všeobecné kritérium ani jednoznačné právní předpisy. Je zapotřebí zvážit celkovou situaci: kromě ochrany dobré pověsti dotčených osob je nutno zohlednit např. možné maření předběžného šetření, pohoršení věřících či včasné zajištění všech indicií, které by mohly být užitečné nebo potřebné.
54. V případě výsledku podezřelého, jelikož se jedná o fázi, která předchází soudu, není povinnost přidělit mu advokáta. Považuje-li to za vhodné, má právo využít pomoci advokáta, kterého si sám zvolí. Podezřelému nemůže být uložena přísaha (srov. *ex analogia* kán. 1728 § 2 CIC a 1471 § 2 CCEO).
55. Církevní autority se mají zasadit o to, aby se s domnělou obětí a její rodinou zacházelo důstojně a s úctou. Mají jim zajistit přijetí, vyslechnutí a doprovázení, včetně odborné pomoci duchovní, lékařské a psychologické, a to podle konkrétní situace (srov. čl. 5 VELM). Totéž platí ve vztahu k podezřelému. Je třeba zabránit vzniku dojmu, že se předjímají výsledky řízení.
56. Je naprosto nezbytné, aby se v této fázi zamezilo jakémukoli jednání, které by domnělé oběti mohly interpretovat jako překážku ve výkonu jejích občanských práv před státními orgány.
57. Tam, kde existují státní nebo církevní organizace, nabízející informace a pomoc obětem, popřípadě poradenskou službu církevním autoritám, je dobré je využít. Cílem těchto organizací je výlučně poradenství, poskytování informací a pomoc. Jejich závěry žádným způsobem nezakládají procesní kanonické rozhodnutí.
58. K ochraně dobré pověsti zainteresovaných osob a k ochraně obecného dobra, a současně k zamezení dalších okolností (například zabránění pohoršení, nebezpečí maření budoucích důkazů, výhrůžky či jiné postoje vedoucí k odrazování domnělé oběti od jejích práv, ochrana dalších možných obětí), má ordinář nebo hierarcha podle č. 19 SST právo již od zahájení předběžného šetření uložit předběžná opatření, uvedená v kán. 1722 CIC a 1473 CCEO⁵.
59. Předběžná opatření, uvedená v těchto kánonech, představují úplný seznam, takže lze použít pouze jedno nebo více z nich.
60. To neznamená, že ordinář nebo hierarcha nemůže podle své pravomoci uložit další disciplinární opatření, která však v úzkém smyslu slova nemohou být označována jako „předběžná opatření“.

d/ *Jakým způsobem se ukládají předběžná opatření?*

61. V první řadě je třeba říct, že předběžné opatření není trestem (tresty se ukládají pouze po ukončení trestního řízení), ale administrativním rozhodnutím, jehož cíle popisují kánony 1722 CIC a 1473 CCEO. Zainteresovanému je třeba jasně vysvětlit, že takové

⁵ Kán. 1722 CIC – K zabránění pohoršení, ochraně svobody svědků, zabezpečení průběhu spravedlnosti může ordinář po poradě s ochráncem spravedlnosti a po předvolání obžalovaného zakázat mu v kterémkoliv stavu řízení výkon posvátné služby nebo některého církevního úřadu nebo úkolu, uložit mu nebo zakázat pobyt na některém místě nebo území nebo také mu zakázat veřejnou aktivní účast na eucharistii (...). Kán. 1473 CCEO – K zabránění pohoršení, ochraně svobody svědků a zabezpečení průběhu spravedlnosti může hierarcha (...) zabránit obžalovanému vykonávat moc ze svěcení, úřadu, služby nebo jiného úkolu, uložit mu nebo zakázat pobyt na některém místě nebo území, anebo mu i zakázat veřejné přijímání Božské eucharistie (...).

opatření nemá trestní charakter, aby si nemyslel, že již byl předčasně odsouzen nebo potrestán. Dále je nutno zdůraznit, že předběžná opatření se mají odvolat po zániku důvodu jejich uložení, a zanikají ukončením případného trestního řízení. Kromě toho mohou být upravována (zprísněna nebo zmírněna), pokud to vyžadují okolnosti. Každopádně se doporučuje zvláštní opatrnost a rozlišování při posuzování zániku příčin vedoucích k opatření; nelze ani vyloučit – po odvolání – možnost jejich opětovného uložení.

62. Často se stává, že se stále užívá zastaralého spojení *suspense a divinis* pro označení zákazu výkonu služby, uloženého duchovnímu jako předběžné opatření. Je dobré vyhýbat se takovému spojení, stejně tak jako *suspense ad cautelam*, neboť podle platné legislativy je *suspense* trestem, a v této fázi nemůže být ještě uložena. Správným označením může být například *zákaz* výkonu služby.
63. Je třeba se vyvarovat pouhého přeložení zainteresovaného duchovního do jiného úřadu, přesídlení do jiného kraje či řeholního domu, s předpokladem, že jeho vzdálení z místa domnělého trestného činu nebo od domnělých obětí představuje dostatečné vyřešení případu.
64. Předběžná opatření, o nichž se hovoří v čl. 58, se ukládají formou trestního příkazu, úředně sděleného v souladu s ustanovením práva (srov. kán. 49 a 1319 CIC a 1406 a 1510 CCEO).
65. Je potřeba mít na paměti, že pokud se rozhoduje o změně nebo odvolání předběžných opatření, je nutno tak učinit příslušným dekretem oznámeným v souladu s ustanovením práva. Naopak to není nutné po skončení případného řízení, jelikož v té chvíli předběžná opatření pozbývají platnosti mocí samotného práva.

e/ Jak postupovat po ukončení předběžného šetření?

66. Za účelem nestrannosti a dosažení spravedlnosti se doporučuje, aby délka předběžného šetření odpovídala cíli samotného šetření, tedy ověření věrohodnosti oznámení o spáchání trestného činu (*notitia de delicto*) a zjištění odpovídající existence tzv. *fumus delicti*. Neopodstatněné prodlužování délky předběžného šetření může představovat nedbalost ze strany církevní autority.
67. Pokud předběžné šetření provedla vhodná osoba jmenovaná ordinářem nebo hierarchou, nechť mu předá celý spis včetně svého zhodnocení výsledků šetření.
68. Podle kánonů 1719 CIC a 1470 CCEO musí ordinář vydat dekret o ukončení předběžného šetření.
69. Podle čl. 16 SST po ukončení předběžného šetření s jakýmkoli výsledkem má ordinář nebo hierarcha povinnost co nejrychleji předat ověřenou kopii spisu na KNV. K ověřené kopii spisu a k doplňující tabulce v příloze nechť připojí své zhodnocení výsledků šetření (*votum*) a svůj případný návrh, jakým způsobem postupovat (například jestli považuje za vhodné zahájit trestní řízení a případně jakého druhu; zda je postačující trest udělený státními orgány; jestli v daném případě nemá ordinář nebo hierarcha uložit raději administrativní opatření; zda by mělo být uplatněno promlčení trestného činu anebo by měla být udělena výjimka).
70. V případě, že ordinář nebo hierarcha, který provedl předběžné šetření, je vyšším řeholním představeným, je dobré, aby předal kopii spisu ze šetření také nejvyššímu představenému (popřípadě příslušnému biskupovi, pokud jde o instituty či společnosti

diecézního práva), jelikož jsou to oni, s nimiž následně KNV navazuje kontakt. Nejvyšší představený odešle na KNV vlastní *votum* podle čl. 69.

71. Pokud ordinář, který provedl předběžné šetření, není ordinářem místa, kde došlo ke spáchání domnělého trestného činu, necht' ho informuje o výsledku šetření.
72. Spis necht' je zaslán v jednom provedení; je vhodné, aby byl ověřen notářem kurie, jestliže nebyl jmenován zvláštní notář pro předběžné šetření.
73. Kánony 1719 CIC a 1470 CCEO nařizují, aby originál spisu byl uschován v tajném archivu kurie.
74. Rovněž podle čl. 16 SST ordinář nebo hierarcha musí po předání spisu předběžného šetření na KNV čekat na sdělení či informace o dalším postupu ze strany KNV.
75. Pokud by mezitím vyvstaly další skutečnosti, týkající se předběžně šetřené věci, případně nová obvinění, musejí být samozřejmě bezodkladně předána na KNV jako doplnění toho, co již bylo odesláno dříve. V případě, že by se z tohoto důvodu jevilo jako vhodné znovu otevřít předběžné šetření, je potřeba o tom bezodkladně informovat KNV.

IV. Co může v této fázi udělat KNV?

76. Po obdržení spisu předběžného šetření KNV zpravidla bezodkladně vyrozumí ordináře, hierarchu, nejvyššího představeného (v případě řeholníků také Kongregaci pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života; náleží-li duchovní k některé z východních církví, tak i Kongregaci pro východní církve; a konečně Kongregaci pro evangelizaci národů, jestliže duchovní působí na území, podléhajícím tomuto dikasteriu), sdělením jednacímho čísla příslušného případu, pokud se tak nestalo již dříve. Při veškeré další komunikaci s KNV je nutno uvádět toto číslo.
77. Následně, po náležitém seznámení se se spisem, má KNV různé možnosti, jak postupovat: spis založit; požádat o podrobnější předběžné šetření; uložit disciplinární opatření netrestního charakteru, a to zpravidla trestním příkazem; uložit trestní opatření nebo pokání, případně napomenutí či důtku; zahájit trestní řízení; anebo určit jiné způsoby pastorační péče. Ordináři bude sděleno rozhodnutí s příslušnými pokyny, jak ho realizovat.

a/ *Co to jsou disciplinární opatření netrestního charakteru?*

78. Disciplinární opatření netrestního charakteru jsou individuální správní akty (neboli akty ordináře či hierarchie, případně také KNV), jimiž se obviněnému něco nařizuje nebo zakazuje. V těchto případech se zpravidla nařizuje větší či menší omezení výkonu služby v závislosti na případu, stejně jako povinnost zdržovat se na určitém místě. Zdůrazňuje se, že nejde o tresty, nýbrž o úkony řízení, určené k zajištění a k ochraně společného dobra a církevní disciplíny, a k zamezení pohoršení věřících.

b/ *Co je to trestní příkaz?*

79. Řádnou formou, kterou se ukládají tato opatření, je trestní příkaz, v souladu s kán. 1319 § 1 CIC a 1406 § 1 CCEO. Kánon 1406 § 2 CCEO mu staví na roveň napomenutí s pohůžkou trestu.

80. Formální požadavky, které musí splňovat určitý příkaz, byly již zmíněny výše (kán. 49 CIC a další, a 1510 CCEO a další). Jelikož se však jedná o trestní příkaz, musí být v textu jasně uveden stanovený trest, pokud by adresát příkazu porušil opatření, která mu byla uložena.
81. Je třeba mít na paměti, že podle kán. 1319 § 1 CIC nelze trestním příkazem stanovit trvalé tresty pořádkové; kromě toho musí být trest jasně vymezen. Další výjimky z trestů, vztahující se na věřící východních církví, vymezuje kán. 1406 § 1 CCEO.
82. Proti tomuto administrativnímu úkonu je možno podat rekurz v souladu se zákonem.

cl Co to jsou trestní opatření, pokání a veřejná důtka?

83. Ohledně definice trestních opatření, pokání a veřejné důtky se odkazuje na kánony 1339 a 1340 § 1 CIC, a 1427 CCEO⁶.

V. Jaká jsou možná rozhodnutí v trestním řízení?

84. Rozhodnutí po ukončení trestního řízení, ať soudního nebo mimosoudního, mohou mít trojí výsledek:
- *odsouzení („constat“)*, pokud se s morální jistotou prokáže vina obžalovaného ve vztahu k trestnému činu, který se mu přisuzuje. V takovém případě musí být přesně stanoven druh uloženého nebo úředně prohlášeného kanonického trestu;
 - *zproštění viny („constat de non“)*, pokud se s morální jistotou prokáže nevina obžalovaného, a to tak, že se skutek nestal, že ho nespáchal obžalovaný, skutek není podle zákona trestným činem, anebo byl spáchán osobou nemající trestní odpovědnost;
 - *osvobození („non constat“)*, pokud nebylo možné dospět k morální jistotě ohledně viny obžalovaného, a to z důvodu chybějících, nedostatečných nebo protichůdných důkazů o tom, že se skutek stal, že byl spáchán obžalovaným, anebo že byl spáchán osobou mající trestní odpovědnost.

Zde je možnost postarat se o společné dobro nebo o prospěch viníka vhodným napomenutím, trestním opatřením a jinými způsoby pastorační péče (srov. kán. 1348 CIC).

V rozhodnutí (formou rozsudku nebo dekretu) musí být uvedeno, o který ze tří výsledků se jedná, aby tak bylo jasné, zda byla prokázána vina, nebo byla prokázána nevina, nebo se vinu nepodařilo prokázat.

⁶ Kán. 1339 CIC - § 1. Ordinář může osobně nebo prostřednictvím jiného napomenout toho, kdo je ve velmi blízké příležitosti ke zločinu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání zločinu. § 2. Udělit důtku způsobem přiměřeným zvláštním okolnostem osoby a skutku může tomu, z jehož chování vzniká pohoršení nebo závažné porušení pořádku. § 3. O napomenutí nebo důtce musí být známo alespoň z nějaké listiny, která se uchová v tajném archivu kurie. Kán. 1340 § 1 CIC: Trestní pokání, které je možno uložit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry, zbožnosti nebo křesťanské lásky. Kán. 1427 CCEO - § 1. S výjimkou partikulárního práva, veřejná důtka se udílí před notářem nebo dvěma svědky, anebo písemně, ale tak, aby z nějaké listiny bylo známo převzetí listu a jeho obsah. § 2. Je třeba se vyvarovat, aby tato veřejná důtka nebyla příčinou ještě horší pověsti viníka, než je postačující vzhledem ke skutku.

VI. Jaká jsou možná trestní řízení?

85. V souladu se zákonem existují tři možná trestní řízení: trestní řízení soudní; trestní řízení mimosoudní; a řízení uvedené v čl. 21 § 2 odst. 2 SST.
86. Řízení uvedené v čl. 21 § 2 odst. 2 SST⁷ je vyhrazeno pro nejtěžší případy a je ukončeno přímým rozhodnutím papeže. Nicméně i v takovém případě, kdy je spáchání trestného činu zjevné, je pachateli zajištěno právo na obhajobu.
87. Ohledně soudního trestního řízení se odkazuje na patřičná ustanovení zákona, na příslušné kodexy a na články 8-15, 18-19, 21 § 1, 22-31 SST.
88. Soudní trestní řízení nevyžaduje dvojí shodný rozsudek, a proto rozhodnutím případně druhé instance ve formě rozsudku se věc považuje za pravomocně rozhodnutou (srov. taktéž čl. 28 SST). U rozsudku, který se stal pravomocným, je možný návrat do původního stavu, pokud je zřejmé, že rozsudek je nespravedlivý (srov. kán. 1645 CIC, 1326 CCEO), anebo v případě stížnosti na neplatnost (srov. kán. 1619 a násl. CIC, 1302 a násl. CCEO). Pro tento druh řízení musí být vždy ustanoven senát, který je tvořen nejméně třemi soudci. Právo odvolat se proti rozsudku první instance má nejen obviněná strana, která se cítí být rozsudkem nespravedlivě poškozena, ale také ochránce spravedlnosti KNV (srov. čl. 26 § 2 SST).
89. Podle článků 16 a 17 SST může soudní trestní řízení probíhat na KNV anebo být svěřeno některému nižšímu soudu. O rozhodnutí v této věci budou informováni všichni zainteresovaní zvláštním listem.
90. I v průběhu soudního či mimosoudního trestního řízení mohou být obviněnému uložena předběžná opatření, a to podle čl. 58 až 65.

a/ Co je to mimosoudní trestní řízení?

91. Mimosoudní trestní řízení, nazývané někdy jako „*administrativní řízení*“, je typ trestního řízení, které zjednodušuje formality vyžadované v soudním řízení, s cílem urychlit průběh spravedlnosti, aniž by se tím vyloučily procesní záruky nezbytné pro spravedlivý proces (srov. kán. 221 CIC a 24 CCEO).
92. V případě trestných činů, vyhrazených KNV, článek 21 § 2 odst. 1 SST, s odvoláním na kán. 1720 CIC a 1486 CCEO, stanoví, že jedině KNV může v jednotlivých případech, z úřední moci nebo na žádost ordináře či hierarchy, rozhodnout, zda postupovat tímto způsobem.
93. Stejně jako soudní řízení, tak i mimosoudní trestní řízení může probíhat na KNV anebo být svěřeno některé nižší instanci, to je ordináři nebo hierarchovi obviněného, anebo třetí straně, pověřené KNV na případnou žádost ordináře nebo hierarchy. O rozhodnutí v této věci budou informováni všichni zainteresovaní zvláštním listem.
94. Mimosoudní trestní řízení probíhá mírně odlišnými postupy v obou kodexech. V případě nejasností, kterým kodexem se řídit (například když duchovní latinské církve slouží u východních církví, anebo u duchovních východních církví na latinském území), je třeba s KNV vyjasnit, kterým kodexem se řídit, a následně se pečlivě držet tohoto rozhodnutí.

⁷ Čl. 21 § 2 odst. 2 SST – Kongregace pro nauku víry může: (...) 2. nejtěžší případy, kde – po umožnění viníkovi hájit se – je spáchání trestného činu zcela zřejmé, předat přímo papeži k rozhodnutí ohledně propuštění z duchovního stavu nebo zbavení duchovenské hodnosti spojené s dispencí od celibátu.

b/ *Jak probíhá mimosoudní trestní řízení podle CIC?*

95. Když ordinář obdrží od KNV pověření vést mimosoudní trestní řízení, nejprve se musí rozhodnout, zda ho bude vést osobně, anebo jmenuje svého zmocněnce. Současně musí jmenovat dva přísedící, kteří mu nebo jeho zmocněnci budou pomáhat ve fázi hodnocení. Při jejich výběru může být vhodné řídit se kritérii uvedenými v kán. 1424 a 1448 § 1 CIC. Je nutné jmenovat také notáře podle kritérií uvedených v čl. 41. Nepředpokládá se jmenování ochránce spravedlnosti.
96. Shora uvedení jsou jmenováni na základě příslušného dekretu. Od úředníků se vyžaduje složení přísahy, že budou věrně plnit svěřený úřad a zachovají tajemství. Složení přísahy musí být součástí spisu.
97. Následně ordinář (resp. jeho zmocněnec) zahájí řízení, a to dekretem o předvolání obviněného. Takový dekret musí obsahovat: jasné označení předvolané osoby, místa a času, kam a kdy se má dostavit; důvodu, proč je předvolán, tj. seznámit se s obviněním (důvody obvinění budou v hrubých rysech popsány v textu) a příslušnými důkazy (které v textu nemusí být nezbytně uvedeny), a využít svého práva na obhajobu.
98. Ačkoli to v případě mimosoudního řízení právo přímo nepředpokládá, protože se jedná o trestní záležitost, je velmi vhodné, aby v souladu s kán. 1723 a 1481 §§ 1-2 CIC využil obviněný pomoci prokurátora a/nebo advokáta, kterého si zvolil nebo, pokud tak neučiní, mu byl úředně přidělen. Jméno advokáta musí být oznámeno ordináři (resp. jeho zmocněnci) ještě před zasedáním ke sdělení obvinění a důkazů, a to předložením věrohodného zmocnění v souladu s kán. 1484 § 1 CIC, za účelem ověření náležitostí, vyžadovaných kán. 1483 CIC⁸.
99. Jestliže se obviněný odmítá nebo zapomene dostavit, nechť ordinář (resp. jeho zmocněnec) zváží, zda jej předvolá znovu.
100. Obviněného, který se odmítá nebo zapomene dostavit po prvním nebo po druhém předvolání, je třeba poučit, že řízení bude pokračovat i v jeho nepřítomnosti. Tato informace může být sdělena již při prvním předvolání. Pokud se obviněný zapomněl nebo odmítl dostavit, nechť je to zaprotokolováno a pokračuje se v řízení.
101. Ve stanovený den a hodinu zasedání, na kterém má být sděleno obvinění a důkazy, se obviněnému a případně advokátovi, který jej doprovází, předloží spis předběžného šetření. Je třeba připomenout povinnost úředního tajemství.
102. Pokud se případ dotýkal svátosti smíření, je potřeba věnovat zvláštní pozornost dodržení čl. 24 SST, který stanoví, aby obviněnému nebylo sděleno jméno domnělé oběti, ledaže by k tomu dala výslovný souhlas.
103. Účast přísedících při sdělení obvinění a důkazů není povinná.
104. Sdělení obvinění a důkazů se koná, aby byla obviněnému dána možnost se hájit (srov. kán. 1720 § 1 CIC).
105. Pod pojmem „obvinění“ se rozumí trestný čin, ke kterému mělo dojít na základě výpovědi domnělé oběti nebo jiné osoby, podle výsledků předběžného šetření. Vznést obvinění tedy znamená sdělit obviněnému trestný čin, kterého se měl dopustit, spolu

⁸ Kán 1483 CIC - Zástupce i advokát musí být zletilý a mít dobrou pověst; advokát mimo to musí být katolík, pokud diecézní biskup neposkytne výjimku, a doktor kanonického práva nebo opravdu znalý a musí být schválen biskupem.

- s jeho popisem (například místo spáchání, počet a případná jména domnělých obětí, okolnosti).
106. Pod pojmem „důkazy“ se rozumí veškerý materiál, který byl shromážděn v průběhu předběžného šetření a případně další získaný materiál: v první řadě protokol o obvinění, podaném domnělými oběťmi; dále dokumenty, týkající se případu (například lékařské záznamy, výpis komunikace, včetně elektronické, fotografie, důkazy o nabytí, výpisy z bankovních účtů); pak protokoly z výpovědi případných svědků; a nakonec případné znalecké posudky (lékařské – včetně psychiatrických, psychologické, grafologické), které ten, kdo prováděl předběžné šetření, považoval za vhodné získat nebo nechat vypracovat. Je třeba dodržet pravidla důvěrnosti, které eventuálně ukládá státní zákon.
 107. Veškerý výše uvedený materiál je nazýván „důkazy“, neboť i když byl získán ještě před samotným řízením, ve chvíli zahájení mimosoudního řízení se automaticky stává důkazním materiálem.
 108. Ve kterékoli fázi řízení je dovoleno, aby ordinář, resp. jeho zmocněnec, nařídili zajištění dalších důkazů, pokud se jim to jeví vhodné na základě výsledků předběžného šetření. Může se tak stát i na žádost obviněného ve fázi obhajoby. O výsledku bude obviněný samozřejmě informován v jejím průběhu. Vše, co bylo získáno v návaznosti na obhajobu, bude obviněnému sděleno při dalším zasedání, pokud byla odhalena nová obvinění nebo důkazy. V opačném případě lze tento materiál považovat pouze za doplňující část obhajoby.
 109. Obhajoba se podává dvěma způsoby: a/ během samotného projednávání formou příslušného protokolu, podepsaného všemi přítomnými (ale především ordinářem, resp. jeho zmocněncem, obviněným a případně obhájcem, notářem); b/ stanovením přiměřeného termínu, ve kterém bude obhajoba písemně sdělena ordináři, resp. jeho zmocněnci.
 110. Je nutno pamatovat na to, že v souladu s kán. 1728 § 2 CIC není obviněný povinen přiznat se k trestnému činu ani mu nemůže být uložena přísaha mluvit pravdu.
 111. Obhajoba obviněného může samozřejmě využít všech dovolených prostředků, např. požádat o výslech neobjektivních svědků, anebo předložit dokumenty a znalecké posudky.
 112. Pokud jde o připuštění těchto důkazů (a zvláště o shromáždění výpovědi případných svědků), jsou závazná kritéria, jimiž se řídí soudce podle předpisů obecného práva ve sporném procesu⁹.
 113. Pokud to vyžaduje konkrétní situace, nechť ordinář, resp. jeho zmocněnec, posoudí důvěryhodnost účastníků řízení¹⁰. Avšak v souladu s čl. 24 § 2 SST má ve vztahu k oznamovateli tuto povinnost, kdykoli by se případ týkal svátosti smíření.
 114. Protože se jedná o trestní řízení, nepočítá se v něm s povinností účasti oznamovatele. Ten ve skutečnosti uplatnil své právo tím, že přispěl ke vznesení obvinění a ke

⁹ Obdobně kán. 1527 CIC - § 1. Je možno použít jakýkoliv druh důkazů, které se jeví soudci jako užitečné k posouzení záležitosti a jsou dovolené.

¹⁰ Obdobně kán. 1572 CIC – Při hodnocení svědectví bere soudce v úvahu, když si podle potřeby vyžádal písemné svědectví: 1) osobní poměry, mravní život; 2) zdali svědčí na základě vlastních poznatků, hlavně co sám viděl a slyšel, nebo ze svého domnění, z veřejného mínění, z doslechu; 3) zda svědek pevně trvá na své výpovědi nebo zda je zmatený, nejistý nebo nestálý; 4) zda se svědectví shoduje s jinými nebo je či není potvrzeno jinými důkazními prostředky.

shromáždění důkazů. Od toho okamžiku v obvinění dále pokračuje ordinář, resp. jeho zmocněnec.

cl Jak končí mimosoudní trestní řízení podle CIC?

115. Ordinář, resp. jeho zmocněnec vyzve dva přísedící, aby do určitého přiměřeného termínu poskytli svá hodnocení důkazů a argumentů obhajoby v souladu s kán. 1720 odst. 2 CIC. Také je může dekretem vyzvat ke společnému zasedání, na němž provedou toto hodnocení. Smyslem takového zasedání je usnadnit rozbor, diskusi a konfrontaci. Ohledně tohoto nezávazného, leč doporučeného zasedání neexistují zvláštní právní předpisy.
116. Přísedícím necht' je předem poskytnut celý procesní spis a dostatek času na prostudování a osobní hodnocení. Je vhodné připomenout jim povinnost zachování úředního tajemství.
117. Ačkoli to právo přímo nepředpokládá, je vhodné, aby *votum* přísedících bylo formulováno písemně, což kompetentní osobě následně usnadní vyhotovení závěrečného dekretu.
118. Stejně tak pokud jsou důkazy a argumenty obhajoby hodnoceny při společném zasedání, doporučuje se dělat si poznámky z jednotlivých příspěvků a z diskuse, např. formou protokolu, podepsaného účastníky. Na tyto písemnosti se pak vztahuje úřední tajemství a nesmí se šířit.
119. Když se s jistotou potvrdí trestný čin, ordinář, resp. jeho zmocněnec (srov. kán. 1720 odst. 3 CIC) vydá rozhodnutí, kterým ukončí řízení uložením trestu, trestního opatření nebo pokání, jež bude považovat za nejvhodnější pro nápravu pohoršení, obnovení spravedlnosti a nápravu viníka.
120. Ordinář necht' vždycky pamatuje na to, že pokud chce uložit trvalý trest podle čl. 21 § 2 odst. 1 SST, musí mít předem pověření od KNV. Tím se ruší, ale pouze u těchto případů, zákaz ukládat trvalé tresty správním rozhodnutím v souladu s kán. 1342 § 2 CIC.
121. Mezi trvalé tresty se řadí pouze ty, které jsou vyjmenovány v kán. 1336 § 1 CIC¹¹, s přihlédnutím ke kán. 1337 a 1338 CIC¹².

¹¹ Kán. 1336 CIC - § 1. Pořádkové tresty, které mohou postihnout viníka buď natrvalo nebo na dobu určitou nebo neurčitou, jsou kromě jiných, které případně stanovil zákon: 1) zákaz nebo příkaz pobývat na určitém místě nebo území; 2) zbavení moci, úřadu, úkolu, práva, privilegia, zmocnění, výhody, titulu, vyznamenání, i pouze čestného; 3) zákaz vykonávat, co je uvedeno v odst. 2, nebo zákaz toho na určitém místě nebo mimo určité místo; tyto zákazy nemají nikdy za následek neplatnost; 4) trestní přeložení na jiný úřad; 5) propuštění z duchovenského stavu.

¹² Kán. 1337 CIC – § 1. Zákazem pobývat na určitém místě nebo území může být potrestán jak duchovní, tak řeholník; příkazem pobývat na určitém místě nebo území jednak světský duchovní, jednak v mezích stanov i řeholník. § 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území je třeba souhlas ordináře toho místa, pokud se nejedná o dům, určený i pro duchovní z jiných diecézí konající pokání nebo pro jejich nápravu. Kán. 1338 CIC – § 1. Zbavení a zákazy, uvedené v kán. 1336, § 1, odst. 2 a 3, se nikdy netýkají moci, úřadů, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a vyznamenání, která nepodléhají představenému, který trest uložil. § 2. Je možné pouze zakázat buď zcela anebo částečně výkon moci ze svátosti svěcení, nelze však zbavit moci z této svátosti; rovněž nelze zbavit akademických hodností. § 3. O zákazech, které jsou uvedeny v kán. 1336, § 1, odst. 3, je nutno zachovat ustanovení o nápravných trestech v kán. 1335.

122. Protože se jedná o mimosoudní proces, je třeba připomenout, že trestní rozhodnutí není rozsudek, který se vydává pouze po ukončeném soudním řízení, i když – jako rozsudek – nařizuje trest.
123. Zmiňované rozhodnutí je osobním aktem ordináře, resp. jeho zmocněnce, a proto nemusí být podepsáno přísedícími, ale pouze ověřeno notářem.
124. Kromě všeobecných formalit, platných pro jakékoli rozhodnutí (srov. kán. 48–56 CIC), trestní rozhodnutí musí v hrubých rysech uvádět základní důvody obvinění a průběh řízení, a především musí alespoň v krátkosti vysvětlit důvody, o které se rozhodnutí opírá: právní (tedy vyjmenováním kánonů, o které se rozhodnutí opírá – například ty, které definují trestný čin; ty, které definují případné polehčující, osvobozující či přitěžující okolnosti; a, byť jenom v hlavních rysech, právní úvahu, která vedla k rozhodnutí je aplikovat) a skutkové.
125. Skutkové odůvodnění vyžaduje pochopitelně největší pečlivost, protože autor rozhodnutí musí vysvětlit důvody, na základě kterých, po srovnání materiálu obvinění a tvrzení obhajoby, jež musí ve vysvětlení souhrnně uvést, dospěl k tomu, zda se skutek stal nebo nestal, anebo že neexistuje morální jistota o jeho spáchání.
126. Je pochopitelné, že ne všichni mají hluboké znalosti kanonického práva a jeho formálního jazyka. Proto se u trestního rozhodnutí vyžaduje, aby se především vypořádalo s argumentací, která vedla k rozhodnutí, než aby se zabývalo přesnou terminologií. Případně je možné obrátit se na kompetentní osoby.
127. Oznamení celého rozhodnutí (tedy nikoliv pouze jeho části obsahující rozhodnutí) se uskuteční právem předepsaným způsobem (srov. kán. 54 – 56 CIC¹³) a v náležité formě.
128. Vždy je potřeba KNV zaslat ověřenou kopii spisu (pokud se tak nestalo již dříve) a oznámeného rozhodnutí.
129. Jestliže se KNV rozhodne vést sama mimosoudní trestní řízení, všechna ustanovení počínaje čl. 91 se budou týkat jí, při zachování práva vyžádat si v případě potřeby spolupráci nižších instancí.

d/ Jak probíhá mimosoudní trestní řízení podle CCEO?

130. Jak bylo řečeno v čl. 94, mimosoudní trestní řízení podle CCEO obsahuje několik charakteristických znaků, typických pro toto právo. Za účelem snadnějšího vysvětlení a zamezení opakování budou uvedeny pouze tyto zvláštnosti. Proto k dosud popsané praxi, společně s CIC, je potřeba doplnit následující.
131. V prvé řadě je třeba připomenout pečlivé dodržování kán. 1486 CCEO, a to pod trestem neplatnosti trestního rozhodnutí.
132. V mimosoudním trestním řízení se podle CCEO nepočítá s přítomností přísedících, ale je naopak povinná účast ochránce spravedlnosti.

¹³ Kán. 54 CIC – § 1. Rozhodnutí, jehož provedení je svěřeno vykonavateli, má právní účinky od okamžiku provedení; v ostatních případech od okamžiku, kdy bylo adresátovi sděleno jménem původce rozhodnutí. § 2. Aby se mohlo vynutit splnění rozhodnutí, je nutno je oznámit zákonnou listinou podle norem práva. Kán. 55 CIC – Při dodržení kán. 37 a kán. 51, jestliže velmi vážný důvod brání tomu, aby rozhodnutí bylo v písemné formě doručeno, považuje se rozhodnutí za sdělené, když bylo adresátovi přečteno před notářem nebo dvěma svědky, o čemž se vyhotoví listina, kterou podepíší všichni přítomní. Kán. 56 CIC – Rozhodnutí se považuje za sdělené, jestliže adresát byl řádně předvolán k převzetí nebo vyslechnutí rozhodnutí a nedostavil se bez spravedlivého důvodu nebo odmítl podepsat.

133. Na zasedání, na kterém má být sděleno obvinění a důkazy, musí být povinně přítomen ochránce spravedlnosti a notář.
134. Podle kán. 1486 §1 odst. 2 CCEO toto zasedání, jakož i následná obhajoba, probíhá výlučně formou ústního jednání. To však neznamená, že by obhajoba nemohla být podána písemně.
135. Necht' se s ohledem na závažnost trestného činu pečlivě zváží, zda tresty, uvedené v kán. 1426 § 1 CCEO, jsou skutečně přiměřené pro dosažení toho, co stanoví kán. 1401 CCEO. Při rozhodování o uložení trestu mají být zachovány kán. 1429¹⁴ a 1430¹⁵ CCEO.
136. Hierarcha nebo jeho zmocněnec necht' vždycky pamatují na to, že v souladu s čl. 21 § 2 odst. 1 SST se ruší zákazy uvedené v kán. 1402 § 2 CCEO. Z tohoto důvodu může svým rozhodnutím uložit trvalý trest, a to za předpokladu, že k tomu předem obdržel pověření od KNV, jak to vyžaduje uvedený čl. 21 § 2 odst. 1 SST.
137. Ohledně vydání trestního rozhodnutí platí kritéria uvedena v čl. 119 až 126.
138. Rozhodnutí bude oznámeno v souladu s kán. 1520 CCEO a v náležitě formě.
139. Ve všem ostatním, co nebylo uvedeno v předchozích článcích, se odkazuje na to, co bylo napsáno pro mimosoudní řízení podle CIC, a to i pro případné řízení na KNV.

el Podléhá trestní rozhodnutí úřednímu tajemství?

140. Jak již bylo řečeno (srov. čl. 47), procesní spis i rozhodnutí podléhají úřednímu tajemství. Je zapotřebí na to neustále upozorňovat všechny účastníky řízení, ať se na něm podílejí z jakéhokoli titulu.
141. Obviněnému má být oznámeno celé rozhodnutí. Má být sděleno i jeho zástupci, pokud ho měl.

VII. Co se může stát, když skončí trestní řízení?

142. Podle typu řízení mají osoby, které se ho zúčastnily jako strany, různé možnosti.
143. V případě řízení podle čl. 21 § 2 odst. 2 SST, jelikož se jedná o rozhodnutí papeže, se proti němu nelze odvolat (srov. kán. 333 § 3 CIC a 45 § 3 CCEO).
144. V případě soudního trestního řízení právo předpokládá možnosti napadnutí rozhodnutí, a to stížností na neplatnost, návratem do původního stavu a odvoláním.

¹⁴ Kán. 1429 CCEO – § 1. Zákaz pobývat na určitém místě může být uložen pouze klerikům nebo řeholníkům nebo členům společností apoštolského života na způsob řeholníků, avšak příkaz pobývat na určitém místě nebo území jenom klerikům, zapsaným do eparchie, při zachování práva institutů zasvěceného života. § 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území se vyžaduje souhlas místního hierarchy, nejedná-li se o dům institutu zasvěceného života papežského či patriarchálního práva, kdy se vyžaduje souhlas příslušného představeného; anebo o dům určený k pokání a nápravě kleriků z více eparchií.

¹⁵ Kán. 1430 CCEO – § 1. Trestní zbavení se mohou týkat pouze těch mocí, úřadů, služby, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a insignií, které podléhají představenému, jenž trest uložil, nebo hierarchovi, který dal podnět k trestnímu řízení, příp. je uložil dekretem. Totéž platí pro trestní přeložení na jiný úřad. § 2. Nelze zbavit moci ze svěcení, ale pouze zakázat výkon všech nebo některých jejích úkonů v souladu s normami obvyčejového práva; stejně tak nelze zbavit akademických hodností.

145. V souladu s čl. 20 odst. 1 SST jediným soudem druhé instance, na který se lze obrátit, je KNV.
146. Při podání odvolání se postupuje dle ustanovení zákona. Je třeba pečlivě dbát na to, že čl. 28 odst. 2 SST upravuje lhůtu pro podání odvolání zavedením pevné lhůty jednoho měsíce, který se počítá podle kán. 202 § 1 CIC a 1545 § 1 CCEO.
147. V případě mimosoudního trestního řízení je možno podat rekurz proti rozhodnutí, kterým bylo toto řízení ukončeno, při zachování podmínek stanovených zákonem, a sice dle kán. 1734 a násl. CIC a 1487 CCEO (srov. kapitola VIII).
148. Odvolání a rekurzy mají podle kán. 1353 CIC a kán. 1319 a 1487 § 2 CCEO odkladné účinky trestu.
149. Protože je trest odložen a nastupuje návrat do fáze srovnatelné s fází před zahájením řízení, zůstávají v platnosti předběžná opatření s týmiž omezeními a režimem, o nichž pojednávají čl. 58 až 65.

VIII. Co dělat v případě rekurzu proti trestnímu rozhodnutí?

150. Právo počítá s různými možnostmi, podle kodexů.

a/ S čím počítá CIC v případě rekurzu proti trestnímu rozhodnutí?

151. Ten, kdo chce podat rekurz proti trestnímu rozhodnutí, musí podle kán. 1734 CIC nejprve požádat toho, kdo rozhodnutí vydal (ordináře, resp. jeho zmocněnce), o změnu, a to v propadné lhůtě deseti užitečných dnů od zákonného oznámení.
152. Podle kán. 1735 CIC ten, kdo rozhodnutí vydal, během třiceti dnů ode dne, kdy mu došla žádost, buď dřívější rozhodnutí změní (ovšem v takovém případě je lépe se bezodkladně poradit s KNV), anebo žádost zamítne. Má také právo nijak neodpovědět.
153. Proti novému rozhodnutí, zamítnutí žádosti, nebo mlčení toho, kdo rozhodnutí vydal, se odvolatel může obrátit na KNV, a to přímo nebo prostřednictvím původce rozhodnutí (srov. kán. 1737 § 1 CIC) nebo prostřednictvím zástupce, a to v propadné lhůtě patnácti užitečných dnů, v souladu s kán. 1737 § 2 CIC¹⁶.
154. Jestliže byl hierarchický rekurz podán u toho, kdo vydal rozhodnutí, musí je bezodkladně zaslat na KNV (srov. kán. 1737 § 1 CIC). Poté (stejně jako v případě, kdy odvolání bylo podáno přímo na KNV) ten, kdo rozhodnutí vydal, musí čekat na případné instrukce a požadavky KNV, která jej v každém případě informuje o výsledku prošetření rekurzu.

b/ S čím počítá CCEO v případě rekurzu proti trestnímu rozhodnutí?

155. CCEO počítá s jednodušším postupem než CIC. Kánon 1487 § 1 CCEO počítá výhradně s odesláním rekurzu na KNV během deseti užitečných dnů od zákonného oznámení.

¹⁶ Kán. 1737 CIC – § 2. Odvolání je nutno podat v propadné lhůtě patnácti dnů užitečných, které (...) běží podle kán. 1735.

156. Ten, kdo rozhodnutí vydal, nemá v takovém případě dělat nic než čekat na případné instrukce a požadavky KNV, která jej v každém případě informuje o výsledku prošetření odvolání. Jedná-li se však o ordináře, musí vzít na vědomí odkladné účinky rekursu podle čl. 148.

IX. Existuje něco, na co je třeba stále pamatovat?

157. Od okamžiku oznámení o možném spáchání trestního činu má obviněný právo požádat o zproštění všech závazků plynoucích z jeho duchovního stavu, včetně celibátu, i případných řeholních slibů. Ordinář nebo hierarcha jej musí jasně informovat o tomto jeho právu. Jestliže se duchovní rozhodne využít této možnosti, musí napsat příslušnou žádost, adresovanou Svatému otci, ve které se krátce představí a uvede důvody své žádosti. Žádost musí být jednoznačně datována a podepsána žadatelem. Následně bude doručena na KNV společně s *votem* ordináře nebo hierarchie. KNV ze své strany zajistí její doručení, a pokud Svatý otec žádost přijme, předá ordináři nebo hierarchovi reskript, obsahující milost dispense, se žádostí o jeho zákonné oznámení žadateli.
158. Proti všem individuálním správním aktům vydaným nebo schváleným KNV existuje právo podat rekurs v souladu s čl. 27 SST¹⁷. Aby byl rekurs přípustný, musí výslovně stanovit, co se žádá (*petitum*), a obsahovat právní a faktické důvody, o které se opírá. Žadatel při tom musí vždy mít advokáta s příslušným mandátem.
159. Jestliže biskupská konference už odpověděla na výzvu KNV z roku 2011 a vypracovala směrnici pro postup v případech pohlavního zneužívání nezletilých, je nutno v ní zohlednit tento text.
160. Někdy se stává, že podezření ze spáchání trestního činu se týká již zesnulého duchovního. V takovém případě nemůže být trestní řízení zahájeno.
161. Pokud podezřelý duchovní během předběžného šetření zemře, není možné zahájit následné trestní řízení. Přesto se však doporučuje, aby ordinář nebo hierarcha o tom informoval KNV.
162. Pokud obviněný duchovní během trestního řízení zemře, je potřeba to oznámit na KNV.
163. Jestliže v průběhu předběžného šetření podezřelý duchovní ztratil kanonický stav udělením dispense nebo trestu v rámci jiného řízení, necht' ordinář nebo hierarcha zvaží, zda je vhodné dokončit předběžné šetření z hlediska pastorační lásky a s přihlédnutím ke spravedlnosti vůči domnělým obětem. Jestliže se to stane v průběhu již započatého trestního řízení, lze je přesto dokončit, přinejmenším kvůli určení odpovědnosti za případný trestný čin a udělení případných trestů. Je třeba připomenout, že pro definování skutku jako závažného trestného činu (*delictum gravius*) je rozhodující, že obviněný byl duchovním v době jeho spáchání, ne v době řízení.
164. Majíce na mysli ustanovení *Instrukce o důvěrném charakteru vyšetřování* ze 6. prosince 2019, necht' příslušná církevní autorita (ordinář nebo hierarcha) patřičným způsobem informuje domnělou oběť a obviněného, kdykoli o to požádají, o jednotlivých fázích

¹⁷ Čl. 27 SST – Proti individuálním správním aktům vneseným nebo schváleným Kongregací pro nauku víry ve věci trestných činů jí vyhrazených je přípustné podat v propadné lhůtě 60 dnů užitečných správní odvolání k řádnému shromáždění tohoto dikasteria neboli „Feria IV“. Shromáždění posoudí jeho věcnou stránku a zákonnost, a tím je vyloučeno jakékoli další správní odvolání, o němž se pojednává v čl. 123 apoštolské konstituce *Pastor bonus*.

řízení, a přitom necht' dbá na to, aby nesdělila informace, na které se vztahuje papežské nebo úřední tajemství, jejichž prozrazení by mohlo poškodit třetí stranu.

* * *

Účelem tohoto *Vademeca* není nahradit formaci odborníků na kanonické právo, zvláště pokud jde o trestní a procesní záležitosti. Jen podrobná znalost práva a jeho interpretace může náležitě posloužit pravdě a spravedlnosti, o něž je třeba zvláště usilovat v oblasti tzv. *delicta graviora* s ohledem na hluboké rány, které působí společenství církve.